

Puhe valtuustossa 8.4.2019

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät valtuutetut ja muut kuulijat!

Tasan neljä viikkoa sitten maanantaina allekirjoitin ja jätin eronpyyntöni luottamustehtävistäni. Tuleva työnantajani Ylä-Satakunnan Sanomalehti Oy oli ilmoittanut tiedottavansa julkisuuteen valinnastani tuota maanantaina seuranneena tiistaina. Takana oli pitkä, mutta mielenkiintoinen valintaprosessi, jonka viimeiset päivät olivat tietysti piinallista odottamista.

Kyse on henkilökohtaisesta unelmasta ja ainutlaatuisesta mahdollisuudesta edetä uralla, ammatissani, jossa aloittamisessa tulee tänä vuonna täyteen tasan 20 vuotta. Pääsen toteuttamaan täysimääräisesti sitä osaamista, jota minulle on vuosien saatossa kertynyt.

Halusin tämän kertoa tässä ja edessänne siksi, että lähtöön ei liity mitään muuta. On vain niin, että etenemismahdollisuudet omassa ammatissa tältä paikkakunnalta käsin ovat hyvin rajatut. Ja nyt siis tarjoutui mahdollisuus, jota en tohdi jättää käyttämättä ja katsomatta. Unelmat puolestaan vaativat toteutuakseen suuriakin uhrauksia.

Arvoisat valtuutetut!

Kun ilmoitin valinnasta ja edessä olevasta luottamustehtävistä erostani kunnanhallitukselle sähköpostitse, kirjoitin seuraavasti:

Menneen kahden vuoden aikana käsittelyssämme on ollut pitäjänhistoriaa peilaten uskoakseni poikkeuksellisen paljon asioita, joista osa on historiallisestikin suuria. Olemme joutuneet toimimaan myös ulkoisissa paineissa, esimerkiksi jatkuvassa sote-uudistuksen epävarmuudessa. Aina on asioita kesken ja uusia putkahtelee.

Olemme kuitenkin yhdessä saaneet myös paljon aikaan. Monia hyviä päätöksiä on tehty, monia asioita on edistetty. Nämä aikaansaannokset tahtovat arjessa unohtua – olkaa niistä ylpeitä.

Tämän viestin haluan toistaa myös tässä edessänne. Päätöksenteon arjessa saavutukset tosiaan unohtuvat luvattoman usein. Ehdotan Teille, että tässä päätöksenteon mandaattinne puolivälissä vielä jossakin vaiheessa pysähdytte rauhassa ja yhdessä kaikki, ja mietitti: mitä on saatu aikaiseksi ja saavutettu, mitä tärkeää on kesken ja mitä tavoitellaan lopuksi.

Viimeiset nelisen viikkoa olen hiljalleen järjestellyt itseäni irti niistä velvollisuuksista ja vastuista, joita kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävään on liittynyt. Nyt olo tuntuu jo kaikin puolin vapaalta mieheltä!

Tässä luottamustehtävässä on viisi keskeistä rajapintaa: valtuustoryhmät, virkamiesjohto, kuntalaiset, sidosryhmät sekä vielä yksittäiset luottamushenkilöt. On pakko myöntää, että välillä on tuntunut hieman yksinäiseltä. Selkänöjää ei ole juuri mihinkään suuntaan, vaan päinvastoin, toimit itse selkänöjana kaikkiin edellä mainittuihin suuntiin.

Toisaalta puheenjohtajuus on ollut myös melkoinen näköalapaikka. On voinut nähdä ja tunnistaa potentiaalia ja mahdollisuuksia, joita meillä on käsissämme. Toisaalta olen nähnyt asioita, joita tavan rivikuntalaisena ei olisi kenties halunnut edes tietää.

On siis myös olemassa asioita, joita haluan tässä kohtaa nostaa esiin ja korjattavaksi. Olen nämä tunnistanut, mutta yksin minun voimavarat eivät ole riittäneet näitä korjaamaan.

Ensinnäkin. Vanha sanonta kuuluu, älä ammu viestintuojaa. Tähän me organisaationa valitettavasti syylistymme. Kerta toisensa jälkeen. Näistä viestintuojista muodostuu aivan liian heppoisesti jopa epätoivottuja henkilöitä, persona non grata, kuten termi latinaksi kuuluu. Nostan tuoreeksi esimerkiksi niin sanotun yrittäjien aloitteen – tärkeimmän sidosryhmämme, ja sitä seuranneen jälkikeskustelun. Kaikki kommentit aloitteentekijöitä kohtaan tai aloitteesta polveutunutta jatkokeskustelua käyneitä kohtaan eivät ole olleet aivan loppuun saakka mietittyjä. Toisaalta olen havainnut, että tilanteet henkilöiden välillä tulehtuvat ajoittain aivan liian herkästi. Joskus asiat menevät äärimmäisyyksiin. Olenpa jopa joutunut itsekin yksittäisissä asioissa painostuksen kohteeksi – tuloksetta ja taipumatta tosin.

Sivistykseen kuuluu yksiselitteisesti kyky käydä keskustelua asiasta kuin asiasta, myös vaikeista tai sellaisista, jotka itse kokee epämiellyttäväksi. Tätä valtuutetuilta ja viranhaltijoilta sopii myös edellyttää.

Toisekseen. Toiminnassa havaitut ongelmat korjaantuvat vain, jos ne tunnistetaan ja ryhdytään määrätietoisesti niitä korjaamaan ja kehittämään. Tämän päivän maailma on puolestaan jatkuvaa parantamista ja toiminnan tehostamista, aivan ytimessä on kyky tarkastella kriittisesti omaa toimintaa.

Myös tässä Joutsan kunta ajaa organisaationa harmittavan usein kiville. Joistakin yksittäisistä asioista muodostuu liian helposti tabuja, tai sitten niihin ei vain yksinkertaisesti uskalleta tai haluta puuttua. Isompia ja pienempiä. Ikään kuin toivotaan, että ne unohtuisivat tai aika ne korjaisi. Valitettavasti tällainen toiminta usein vain pahentaa tilannetta.

Kolmanneksi, ja kenties kaikista painavimpana, olen huolissaan siitä, että tulevaisuuden elinvoimapanostukset ja kehittämistoimet eivät saa sitä painoarvoa, mikä niille kuuluu. On toki totta, että kuntaorganisaation tehtävänä on tuottaa palvelut ja toimia juuri tänä päivänä. Tämä arki ja sen pyörittäminen vaatii veronsa, mutta silti, emme voi ummistaa silmiä tulevilta tarpeilta.

Olemme toki saaneet edistettyä yksittäisiä asioita ja saaneet palasia kohdalleen, mutta sellaista todellista kehittämisen poljentoa ei ole syntynyt, eikä ole aina havaittavissa. Ja tätä nimenomaista intoa ja poljentoa Joutsan nimenomaan tarvitsisi, jotta asema vilkkaana palveluiden ja yritysten keskittymänä säilyisi. Tämä kehittämisen tuuli pitäisi saada puhaltamaan kiireesti! Siinä tekemisen ja toimimisen keskiössä on tietysti ylin virkamiesjohto, mutta he tarvitsevat myös tukea ja resursseja.

Vielä muutama sana hyvät kuulijat!

Tiedän vallan hyvin, että edellä käsittelemäni asiat ovat kipeitä. En nosta näitä asioita esiin pahuuttani, enkä ketään osoittaakseni. Vaan taustalla on yksiselitteisesti halu paremmasta Joutsasta.

Muutos ja avoimuus ovat kuitenkin sanoja, joita olen viljellyt lukuisissa yhteyksissä. Olen aistinut ja havainnut muutoksen tarpeen kunnan lukuisissa toiminnoissa. Mutta myös sen, että Joutsan kunnassa, niin päättäjät kuin organisaation jäsenet, tuudittautuvat liian helposti vanhaan, tuttuun ja turvalliseen. Valitettavasti tämä vanhan kaipuu on usein sellaista, jota todellisuudessa ei enää ole olemassakaan.

Joutsan kunnan organisaation perustukset on rakennettu aikana, jolloin ikärakenne, väestömäärä sekä maailma ylipäätään oli kovasti toisenlainen. Tänä päivänä yksinomaan muutos on jatkuvaa. Kuntakentän tulevaisuutta ennen vaaleja tuskin kukaan osaa arvata. Globaalit muutosilmiöt vaikuttavat tänne Joutsankin saakka ja muutokset näkyvät liki kaikilla elämänaloilla, vaikka emme haluaisi. Muutoksen mittakaavassa olemme vain mitätön osa. Tämä kaikki luo meille kuitenkin monenlaisia mahdollisuuksia, mutta se vaatii toimintaa eri tavalla kuin ennen.

Organisaatiot ympäri maailmaa keskittyvät omaan ydintoimintaansa. Ne pyrkivät olemaan tehokkaita, erottuvia ja ylivertaisia siinä, mitä varten ne ovat olemassa, omassa sarjassaan. Myös perinteinen palveluita tai tavaroita tuottava ketjuajattelu on muutoksessa. Ostaja ja tuottaja saattavat olla jo tänään tai tulevaisuudessa osa ekosysteemiä, jossa toimitaan yhdessä, kukin toisistaan hyötyen.

Jostain syystä, meillä Joutsassa vaikuttaisi olevan valloillaan kova halu pitää kaikki mahdollinen omissa käsissä. Tuottamisen ja järjestämisen eroa ei tunnisteta. Näin silti, vaikka jo vuosikymmeniä sitten olemme osanneet luopua tietyistä toiminnoista. Kuten jo mainitsin, organisaatiomme perustukset on valettu aikaa sitten. Laaja ja monella alalla toimiva organisaatio on haastava hallita ja johtaa. Harteillamme on siis paljon, ja nämä haasteet näkyvät päivittäin arjessa. On oltava yksityiskohtaista tietoa monenlaisista pikkuasioista, toisessa ääripäässä valmistaudumme tekemään melkoisia investointeja riskeineen sote-kiinteistöihin – ja kaikkea tältä väliltä. Tähän asioiden laajuuteen törmäsin heti loppukesästä 2017, kun tein tutustumiskierroksen kuntaorganisaatioon. Tämä selittää näkemykseni mukaan myös osan siitä virkamiesten vaihtuvuudesta, jonka olemme kohdanneet. Näin laaja ja monipolvinen vastuukenttä alkaa kiistämättä olla haastava myös ikääntyvän ja harvenevan luottamushenkilöjoukon hallittavaksi.

Itse poistun nyt näistä tehtävistä ja suuntaan kohti uutta elämänvaihetta. Saan käsiini perinteikkään, vuonna 1933 alkunsa saaneen instituution. Yksiselitteisenä tehtävänäni on uudistaa ja luotsata se kohti 2020-lukua.

Jos jotakin rohkenen toivoa, niin se on, että näistä sanoista jäisi Teille ajatus itämään siitä, miten Joutsan kunta voisi muutosta hyödyntää, turvatakseen tulevaisuutensa ja varmistaakseen menestyksensä. Se vaatii uutta näkökulmaa ja osaamista, ennen kaikkea uskallusta uudistua. Sekä tietysti avoimuutta, sillä asiat ovat yhteisiä. Avainasemassa olette juuri Te joutsalaiset, eikä kukaan muu!

Mitä parhaita tulevaisuutta Teille kaikille, erityisesti jaksamista luottamustehtävissänne,

Jukka Huikko